

Зміст

<i>1. Фондовий ринок: світ і Україна</i>	<i>2</i>
<i>2. Індустрія управління активами</i>	<i>5</i>
<i>2.1. Кількість КУА, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні</i>	<i>5</i>
<i>2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ</i>	<i>6</i>

1. Фондовий ринок: світ і Україна

У 2-му кварталі 2018 року **провідні фондові ринки світу** переважно зростали, що частково було зумовлено відновленням після важкого 1-го кварталу.

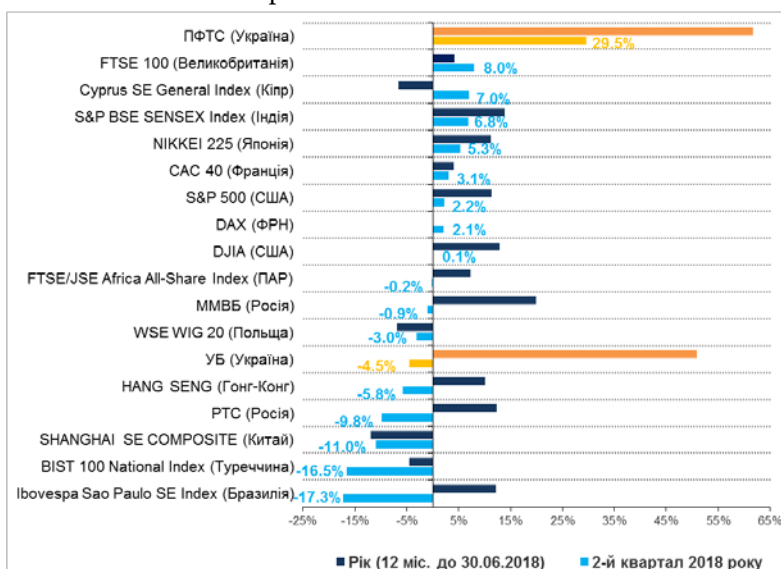
Протягом квітня-червня індекси усіх ключових ринків світу зросли, а найбільше серед них – у *Великобританії*, де ріст практично компенсував падіння у 1-му кварталі (+8.0%). Це відбулося на тлі продовження переговорів країни з ЄС щодо формату стосунків між сторонами після Brexit'у, до якого залишилося вже менше року. Шок інвесторів на британському ринку у лютому, спричинений жорсткою позицією ЄС щодо майбутнього доступу фінансового сектору країни до Єдиного ринку ЄС, змінився оптимізмом. Підйом, однак, тривав тільки до середини кварталу. До кінця травня вже кілька національних регуляторів країн-членів ЄС звернулися до британських компаній, що працюють на їхніх ринках, із вимогою повідомити про їхні плани щодо подальшої діяльності у цих країнах після виходу Великобританії з ЄС. Це знову посилює напругу на ринках. У цих умовах, Банк Англії залишив свої ставки дуже низькими (0.5%), попри відносно високу інфляцію (2.5%) і свідчення зростання економіки країни на тлі позитивної світової динаміки.

Низхідний тиск на ринки у 2-му кварталі чинило протистояння у торговельних стосунках США з Китаєм та ЄС, розпочате адміністрацією Трампа у березні, яке тривало також впродовж квітня-червня. Сторони збільшували обсяг взаємного імпорту, що обкладався тарифами, починаючи з імпорту сталі та алюмінію в США, і погрожували подальшими діями у відповідь. Як зазначив голова ВТО, торговельна війна є загрозою для світової економіки. За оцінками аналітиків, у випадку розгортання повномасштабної багатосторонньої

торговельної війни, широкі індекси акцій можуть впасти на 15%-20%, із найбільшими втратами з боку транснаціональних та технологічних компаній; за умови двосторонньої війни, глобальні ринки акцій можуть впасти на 30%-50%, із особливо великими втратами у вищезазначених компаніях, а також у товаровиробників (предметів споживання).

У червні такий тривожний розвиток подій посилює песимізм інвесторів щодо перспектив глобальної економіки та фінансових ринків: оптимізм щодо майбутнього росту перебував на найнижчому рівні за майже чотири роки, спустившись із піку після виборів президента США Трампа наприкінці 2016 року, який сформував очікування суттєвого фіскального стимулювання.

Цей песимізм наразі відобразився лише в пониженні очікувань від фондових ринків країн, що розвиваються, але поки що не торкнувся розвинених ринків акцій. Ключові індикатори ринків у *Франції* та *Німеччині* піднялися за 2-й квартал на 3.1% та 2.1% відповідно, причому німецькі акції все ще мали втрати з початку 2018 року (-4.4%), а їхній річний показник був близьким до нуля. У *США* головні індекси показали +0.1-2.2% за квартал та +11-13% за рік, хоча з початку року вони мали різнобічні результати. *Японські* акції повернулися до росту і були серед лідерів 2-го кварталу із +5.3%. Це було пов'язано із реакцією міжнародних інвесторів на посилену турбулентність інших розвинених ринків, що дає короткостроковий поштовх головному азійському ринку. Його річний показник тримався й далі на рівні американського (+11.2%, рис. 1), хоча з початку року зафіксував втрати (-2.2%).

* За даними бірж та агентства Bloomberg. Ренкінгування - за квартальним показником

Рис. 1. Динаміка фондових індексів світу в 2-му кв. 2018 р.*

Серед ключових **ринків, що розвиваються**, головною новиною у 2-му кварталі було оголошення про повернення Аргентини та включення вперше Саудівської Аравії до відповідного головного індексу акцій таких ринків – MSCI emerging markets index, що гарантує їм інвестиції від глобальних інвесторів, які використовують цей індекс як бенчмарк. Рішення буде впроваджено у середині 2019 року і пов'язане, зокрема, із очікуваним IPO саудівської енергетичної компанії Agamco, що має стати найбільшою, яка торгується публічно, у світі. Аргентина має повернутися після пониження її до граничного ринку (“frontier market”) у 2009 році внаслідок запровадження контролю руху капіталу, завдяки внутрішнім реформам ринку капіталу протягом останнього року.

Водночас, погіршення очікувань інвесторів щодо світового економічного розвитку, згадане вище, у контексті глобальних торговельних воєн, вдарило по ринках, що розвиваються. У червні вони наблизилися до «ведмежого ринку», падаючи з січневого 10-річного піку.

Китайські акції, за індексом Шанхайської біржі, впали у 2-му кварталі 2018 року на 11.0%, фіксуючи втрати третій квартал поспіль. З початку 2018 року індекс подешевшав майже на 15%, а за рік – на 12% – найбільше з-поміж головних ринків.

Турецький індекс, разом із лідером 1-го кварталу *бразильським* провідним індикатором ринку акцій, був серед аутсайдерів (-16.5% та -17.3% відповідно). Серед причин падіння, окрім зовнішнього тиску, – погіршення внутрішньоекономічної ситуації у Туреччині, зокрема розбалансування кредитного ринку і поглиблення дефіциту платіжного балансу.

Польські акції, що займали нижній щабель за доходністю у 1-му кварталі, продовжували дешевшати й у 2-му (-3.0%). Таким чином, вони продемонстрували один з найгірших результатів за останній рік, що у червні перейшов у негативну зону (-6.8%).

Російські індикатори, навпаки, після лідерства за зростанням у 1-му кварталі, за 2-й показали втрати – в межах від 1% до 10%, причому більше впав доларовий індекс РТС. Таким чином, песимістичні настрої міжнародних інвесторів стосовно ринків, що розвиваються, а також сповільнення росту російської економіки і посилення санкцій проти РФ з боку найбільших міжнародних гравців переважили фактор зростання цін на енергоносії у травні до чергових рекордних значень за останні три роки. Це також відбулося на тлі радикальних рішень уряду РФ щодо

підвищення ПДВ для низки товарів та пенсійного віку для усіх громадян. Результати двох ключових індексів російського ринку з початку 2018 року були різноспрямованими, але за рік вони обидва зберігали позитивну доходність (+12-20%).

Український фондовий ринок у 2-му кварталі 2018 року продемонстрував неоднозначну динаміку, на тлі деякого поліпшення макроекономічних умов та, водночас, раптових викликів для діяльності суб'єктів його інфраструктури.

Реальний ВВП України, за даними Державного комітету статистики, у 2-му кварталі 2018 року прискорив зростання до 3.6% у річному вимірі (із 3.1% у 1-му). Інфляція (ІСЦ) у червні продовжила сповільнюватися п'ятий місяць поспіль – із 13.2% у березні у річному вимірі, до 13.2% у квітні, 11.7% у травні та до 9.9% у червні. Національний банк України у цих умовах упродовж усього кварталу зберігав свою облікову ставку незмінною (17% річних). У червні, українська гривня стала світовим лідером за зростанням курсу проти долара США, попри те, що інші валюти ринків, що розвиваються, падали внаслідок відтоку капіталу з них. Попри збільшення дефіцитів платіжних балансів у цих країнах, Україна у квітні мала профіцит. За перше півріччя 2018 року гривня додала 7.5%, випередивши грузинський ларі та колумбійський песо. На зовнішніх ринках ситуація для України була сприятливою, оскільки економіка торговельних партнерів відновлювалася і ціни на сировинні товари були високими.

У той же час, міжнародні резерви України продовжували помірно зменшуватися – із 18.2 млрд. дол. США у березні до 18.0 млрд. дол. США у червні.

Важливою новиною на міжнародних ринках капіталу в цей період було те, що у квітні «Metinvest», вертикально інтегрована металургійна група компаній, оголосила про завершення рефінансування боргу у розмірі 2.27 млн. дол. США, що стало найбільшою угодою з рефінансування серед українських корпорацій. А вже наприкінці травня Рада ЄС схвалила угоду з Європейським Парламентом про новий пакет макрофінансової допомоги для України: ще 1 млрд. євро кредитів мають покрити потреби в фінансуванні України протягом двох з половиною років для підтримки стабілізації економіки та програми структурних реформ, доповнюючи ресурси, надані МВФ та іншими донорами.

Це сталося невдовзі після того, як Голова НБУ заявив про виконання усіх зобов'язань за

умовами чинного меморандуму з Міжнародним валютним фондом (МВФ).

У цих умовах, у червні Верховна Рада України прийняла довгоочікуваний Закон «Про валюту і валютні операції» (2473-VIII від 21.06.2018), проект якого підготував НБУ у консультаціях із Європейською Комісією, враховуючи регуляторні акти Ради ЄС. Цей Закон покликаний вперше за 25 років модернізувати та лібералізувати валютне регулювання і нагляд, наблизивши їх до сучасних міжнародних стандартів. Зокрема, мінімізувати адміністративне навантаження під час здійснення валютних операцій або репатріації прибутку, забезпечити вільне здійснення як валютних операцій на території України, так і транскордонного переказу та переміщення валютних цінностей, зокрема шляхом спрощеного ліцензування валютних операцій Національним банком і запровадження правила «дозволено все, що прямо не заборонено». Очікується, що впровадження Закону реально поліпшить інвестиційний клімат у країні і наблизить її до режиму вільного руху капіталу, передбаченого міжнародними угодами України та необхідного для розвитку сучасної економіки. Крім цього, Закон передбачає надання НБУ повноважень та інструментів для запобігання і подолання криз, незалежно від їхнього походження та розвитку, що було позитивно сприйнято МВФ.

Водночас, у 2-му кварталі 2018 року виникла форс-мажорна ситуація у роботі інфраструктури фондового ринку України. У травні Рада Національної безпеки і оборони (РНБО) затвердила рішення «Про застосування та скасування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», яке було введено в дію Указом Президента України та містило перелік юридичних та фізичних осіб, до яких мають бути застосовані санкції. Зокрема у ньому наведена «Московська біржа ММВБ-РТС», щодо якої режим санкцій, крім блокування активів і обмеження торгових операцій, передбачав також заборону передачі технологій і прав інтелектуальної власності, заборону українським компаніям використовувати у своїй діяльності електронні торгові системи «ПЗ Plaza» і «ПЗ Forts» та ін. «Московська біржа» у 2016 році вийшла з капіталу українських бірж, зокрема й Української біржі (УБ), але програмне забезпечення (ПЗ) «МБ» було основним для УБ, тож НКЦПФР мала побоювання, що її ПЗ і досі залежить від «МБ», хоча іще на

початку 2018 року УБ заявила про початок планової реалізації внутрішнього проекту із заміни ПЗ.

У цій ситуації індекс українських акцій УБ тимчасово втратив статус ключового індикатора біржового ринку України (у липні його перестало публікувати агентство Bloomberg), хоча біржа продовжувала розраховувати індекс кожного робочого дня, за спеціально розробленою методикою (раз на день). За результатами 2-го кварталу 2018 року **індекс УБ втратив 4.5%** (після +21.4% у 1-му кварталі).

Індекс ПФТС ще більш стрімко зростав у 2-му кварталі, ніж у 1-му – додав **29.5%** (після +13.4%). За перше півріччя 2018 року обидва індекси показували значний приріст (+16-47%), а за рік вони зросли принаймні у півтора рази (+51-62%).

Склад індексних кошиків індексу УБ та індексу ПФТС у 2-му кварталі не змінився: перший так само включав 6 акцій (4 енергетичних підприємства, одне – машинобудівне та один банк); другий мав 7 складових (усі 5 складових індексу УБ, а також по одній – машинобудівній та телекомунікаційній компанії).

Біржовий ринок у 2-му кварталі 2018 року змінив динаміку: загальна кількість випусків цінних паперів в обігу на фондових біржах зростає (за рахунок позалістингових інструментів), але обсяг торгів скоротився в усіх сегментах. Зведений біржовий список усіх діючих бірж у квітні-червні 2018 року зріс на 23.4%, частково відновившись після скорочення у 1-му кварталі (-6.6% з початку року, табл. 1).

Серед лістингових паперів символічно збільшилася кількість випусків *корпоративних облигацій* (на один випуск), що, проте, було відносно значним приростом (+9.1%). При цьому з початку року кількість лістингових бондів не змінилася, а за рік – скоротилася майже удвічі (-47.8%).

Кількість «лістингових» акцій була формально незмінною протягом року (6), хоча наприкінці квітня УБ призупинила торги акціями АТ «МОТОР СІЧ», внаслідок рішення суду і зупинки обліку цих акцій Національним депозитарієм, а у травні зафіксувала значення їхньої ціни до відновлення обігу.

Загалом же динаміка лістингу (1-й та 2-й рівні біржових списків) у 2-му кварталі зберігалася негативною (-1.4%, після -1.1% у 1-му), адже кількість *ОВДП* за цей період зменшилася ще на 2.4% (після -0.3% у 1-му). За останній рік державних облигацій у лістингу бірж побільшало майже на 20% (а всіх лістингових інструментів разом – на 14%). У червні ОВДП склали 93% всього лістингу бірж.

Таблиця 1. Динаміка біржового фондового ринку України у 2-му кв. 2018 р.

Показник / Дата	30.06.2017 (2-й кв. 2017)	31.12.2017 (4-й кв. 2017)	31.03.2018 (1-й кв. 2018)	30.06.2018 (2-й кв. 2018)	Зміна за 2-й кв. 2018 року	Зміна з початку 2018 року	Зміна за рік у 2-му кв. 2018
Кількість цінних паперів (ЦП) у списках фондових бірж, у т. ч.:	1058	982	743	917	23.4%	-6.6%	-13.3%
Кількість ЦП у реєстрах (лістингу) фондових бірж, у т. ч.:	304	355	351	346	-1.4%	-2.5%	13.8%
ОВДП	269	331	330	322	-2.4%	-2.7%	19.7%
акцій*	6	6	6	6	0.0%	0.0%	0.0%
облігацій підприємств	23	12	11	12	9.1%	0.0%	-47.8%
муниципальних облігацій**	0	0	0	0	x	x	x
деPOSITИВНИХ СЕРТИФІКАТІВ НБУ	0	0	0	0	x	x	x
Обсяг торгів на фондових біржах (загальний), млн. грн., у т. ч.:	40 416.4	58 610.3	67 252.8	56 932.3	-15.3%	-2.9%	40.9%
ОВДП	37 813.9	53 224.2	62 706.3	54 725.4	-12.7%	2.8%	44.7%
акціями	412.1	637.8	565.8	326.5	-42.3%	-48.8%	-20.8%
облігаціями підприємств	1 037.3	2 505.5	2 499.5	1 262.1	-49.5%	-49.6%	21.7%
муниципальними облігаціями	0.0	0.0	0.0	0.0	x	x	x
деPOSITИВНИХ СЕРТИФІКАТАМИ НБУ	0.0	0.0	0.0	0.0	x	x	x
інВЕСТИЦІЙНИМИ СЕРТИФІКАТАМИ	13.8	18.8	36.5	24.9	-31.7%	32.6%	80.8%
ДЕРИВАТИВАМИ (БЕЗ ДЕРЖ. ДЕРИВАТИВІВ)	1 139.8	2 224.0	1 444.7	593.4	-58.9%	-73.3%	-47.9%

Джерела: дані щодо цінних паперів у списках фондових бірж та щодо обсягів торгів - НКЦПФР, фондові біржі; розрахунки - УАІБ.

* З урахуванням депозитарних розписок МНП S.A., які перебували у 2-му рівні лістингу. Без урахування акцій КІФ та інвестиційних сертифікатів (станом на 30.06.2018 їх було 6 у 2-му рівні лістингу - акції 5-ти КІФ та ІС одного ПІФ).

** Станом на 30.06.2018 року у біржових списках з'явилися два випуски муніципальних облігацій (Львівської міської ради), які були поза лістингом.

Сукупний кварталний обсяг торгів на усіх біржах у 2-му кварталі 2018 року зменшився на 15.3% (після +14.7% у 1-му кварталі) і становив **56.9 млрд. грн.** Понад 96% загального обсягу припадали на угоди з ОВДП – зростання із 93% у січні-березні, що стало наслідком менш стрімкого скорочення обсягу торгів державними облігаціями порівняно з усіма іншими інструментами (-12.7% за 2-й квартал, після +17.8% за 1-й).

Відносно найбільше – удвічі – скоротився обсяг угод із корпоративними облігаціями, після стабільного 1-го кварталу, а обсяг угод із акціями у 2-му кварталі 2018-го вкотре впав, причому значно більше, ніж у 1-му кварталі (-42.3%, після -11.3%).

Значно послабилася у квітні-червні 2018 року торгівля інвестиційними сертифікатами (-31.7%, після +94.2% у січні-березні), а ще суттєвіше – деривативами (-58.9%, після -35%).

У річному вимірі сукупний обсяг торгів на фондових біржах України у 2-му кварталі 2018 року зріс на 40.9% (за наслідками 1-го кварталу він зріс на 14.5%). Двигомом росту залишалися ОВДП (+44.7%), хоча й річна динаміка торгівлі корпоративними облігаціями на біржах залишалася у позитивній зоні (+21.7%). Угод із акціями за 2-й квартал 2018 року було укладено на 20.8% менше у річному вимірі, деривативами – майже удвічі менше.

2. Індустрія управління активами

2.1. Кількість КУА, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні

У 2-му кварталі 2018 року **кількість компаній з управління активами** зменшилася до **291** (рис. 2). Упродовж квітня-червня нові КУА на ринок не виходили.

У цей період було зареєстровано 21 новий ІСІ. З урахуванням фондів, які закрилися протягом кварталу, станом на 30.06.2018 **загальна кількість зареєстрованих ІСІ** збільшилася на 0.9%, до **1729**.

Кількість ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих), зростала третій квартал поспіль – до **1203** (+3.2%), тож концентрація на ринку управління активами ІСІ продовжувала збільшуватися.

Загалом на кінець червня 2018 року 278 КУА мали в управлінні від одного до 35-ти фондів, а майже 95% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом.

Кількість НПФ в управлінні станом на 30.06.2018 року незмінно дорівнювала **58** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 45 відкритих, 7 корпоративних та 6 професійних. Всього активами НПФ управляли 35 КУА.

Кількість СК, що передали свої активи в управління КУА, на кінець червня 2018 року зменшилася до 4-х (із 6-ти у березні), а кількість відповідних КУА не змінилася (2).

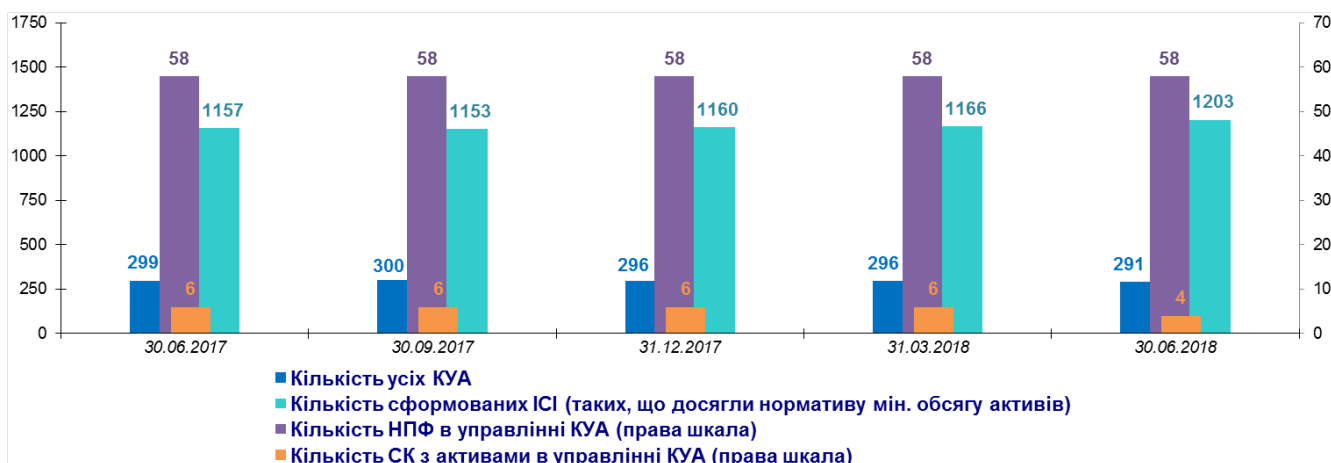

Рис. 2. Динаміка кількості КУА та ІСІ, НПФ і СК з активами в управлінні КУА у 2-му кв. 2017-2018 рр.

2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ

Сукупні активи в управлінні КУА станом на 30.06.2018 становили **289 351.5 млн. грн.**

Загальні активи усіх ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу, у 2-му кварталі 2018 року зросли на **4.5%**, до **287 977.6 млн. грн.**

Активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних» ІСІ), зросли на **1.9%** (після -0.9% у 1-му кварталі). На 30.06.2018 вони становили **266 234.1 млн. грн.** Це супроводжувалося збільшенням кількості фондів, що досягли нормативів до кінця кварталу і подали звітні дані (+0.8%).

Загальні активи венчурних ІСІ за 2-й квартал зросли на 2.1% (після -1.0% за 1-й), при збільшенні кількості фондів у секторі, які подали інформацію за цей період, на 1.3%. На 30.06.2018 активи венчурних ІСІ становили **257 881.5 млн. грн.** (рис. 7).

З початку 2018 року загальні активи визнаних ІСІ зросли на 1.1%, а на річному проміжку (червень 2018 до червня 2017 року) – на 10.0%.

Активи НПФ в управлінні КУА у 2-му кварталі 2018 року зросли на **3.9%** (після +1.9% у 1-му кварталі) та прискорили річне зростання до +13.7% (із 10.9% у 1-му кварталі). Станом на 30.06.2018 року вони досягла **1 264.6 млн. грн.**

Активи СК в управлінні КУА за 2-й квартал 2018 року збільшилися на **1.0%** (після -13.8% за 1-й квартал). Таким чином, річна динаміка сектору у червні залишалася позитивною (+29.1%, після 54.1% у березні). Станом на 30.06.2018 року ці активи становили **107.6 млн. грн.**

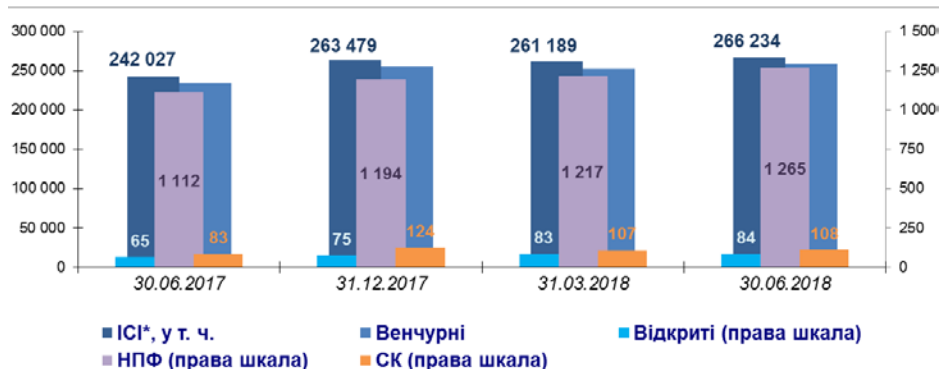

Рис. 3. Динаміка вартості активів в управлінні у 2-му кв. 2017-2018 рр., млн. грн.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ (діючих фондів, що досягли нормативів) у 2-му кварталі 2018 року **зросла 3 058.8 млн. грн., або на 1.5%** (після -2.0% у 1-му). Станом на 30.06.2018 вона становила **212 286.3 млн. грн.** (табл. 5).

ВЧА *венчурних ІСІ* додала 3 267.1 млн. грн. (1.6%, після -2.1%) і досягла 204 184.7 млн. грн., тобто 96.2% в сукупних чистих активах усіх ІСІ.

Відкриті ІСІ збільшили свої чисті активи на 1.2% (після +10.7% у 1-му кварталі), до 83.8 млн. грн. Чисті активи 16-ти фондів, які подали звіти за 2 квартал, зросли на 2.0%. Зростання, на відміну від 1-го кварталу, забезпечив додатковий рух капіталу до цих фондів, що був майже утричі більшим за приріст ВЧА сектору за 2-й квартал та компенсував падіння доходності портфельних інвестицій фондів.

З початку 2018 року ВЧА визнаних ІСІ в цілому **зменшилася на 0.5%**, проте відкритих ІСІ зокрема – зросла на 12%, інтервальних – на 2.7% (попри зменшення загальних активів на 1%), а закритих ІСІ з публічною пропозицією – на +4.5%.

На річному проміжку у червні усі сектори за типами ІСІ збільшили ВЧА, причому лідерами росту залишалися відкриті та інтервальні фонди (+31% та +20% відповідно), хоча вони й уповільнили річне зростання порівняно з березнем. Загалом ВЧА усіх визнаних ІСІ за рік **зросла на 6.6%**.

Сукупний чистий притік капіталу у відкритих ІСІ за 2-й квартал 2018 року становив **2.8 млн. грн.** (після 2.1 млн. грн. у 1-му кварталі). Таким чином, це був найбільший квартальний притік з 2-го кварталу 2011 року. Вплив руху капіталу на динаміку ВЧА відкритих фондів у 2-му кварталі був визначальним: чистий притік перевищив приріст чистих активів сектору майже у 3 рази (288%, після 27% у 1-му).

Річний рух капіталу (за 12 місяців, що завершилися у червні 2018 року) у відкритих ІСІ четвертий квартал поспіль був позитивним і посилювався до **7.6 млн. грн.** (із 5.7 млн. грн. у березні).

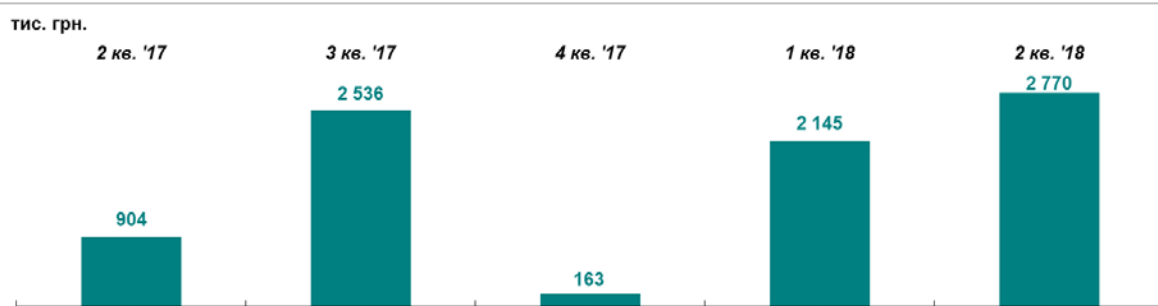

Рис. 4. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2-му кв. 2017-2018 рр.

Детальніше про результати діяльності ринків управління активами ІСІ, НПФ та СК дивіться в окремих оглядах УАІБ, що будуть опубліковані на сайті: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart.html

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)
- [Ринок у цифрах](#)
- [Динаміка фондів \(із публічною пропозицією\)](#)
- Аналітика та статистика інвестиційних фондів із публічною пропозицією:
[Щотижнева](#) / [Щомісячна](#)
- Ренкінги: [ІСІ - за типами та за класами фондів](#) / [КУА](#)